СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ” – Свищов
Факултет „Производствен и търговски бизнес”
Катедра „Икономика и управление на туризма”

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Сборник с доклади

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2019

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Почетен председател:
доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Председател:
доц. д-р Петя Иванова
Членове:
проф. д-р Марияна Божинова
проф. д.и.н. Милко Палангурски
доц. д-р Мариана Янева
доц. д-р Тихомир Личев
гл. ас. д-р Любка Илиева
гл. ас. д-р Любомира Тодорова
гл. ас. д-р Павлин Павлов

МЕЖДУНАРОДЕН РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
проф. д-р Марияна Божинова – (България)
Членове:
проф. д-р Лариса Корганашвили (Грузия)
проф. д-р Алфред А. Розенблум (САЩ)
проф. д-р Алфонсо Варгас (Испания)
доц. д-р Петя Иванова (България)
доц. д-р Мариана Янева (България)
доц. д-р Татяна Манастерска (Полша)
доц. д-р Ю-Чен Чанг (Тайван)
доц. д-р Сергей Илькевич (Русия)
доц. д-р Насирли Бейтулла (Азербайджан)

Технически секретар – Емилия Станева

ISBN 978-954-23-1764-7

СЪДЪРЖАНИЕ

Доц. Петя Иванова
Вместо предговор 9

Пленарен доклад
Проф. М. Божинова
АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ И БЪЛГАРСКАТА ПРОЕКЦИЯ 13

ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ И ИНОВАЦИИ

Prof. Andrey Zahariev, Assoc. Prof. Stoyan Prodanov, Head Assist. Prof. Emil Tsanov, PhD, Assist. Prof. Stefan Prodanov, PhD; Mariana Moneva-Dauo, Phd Student
PROJECT NOVAE AND INTERREG PROGRAMME – A NEW APPROACH FOR DEVELOPMENT OF THE LOWER DANUBE TOURIST DESTINATION 27

Доц. д-р Петя Иванова, докторант Симеон Симеонов
ХАРАКТЕРИСТИКА НА ТУРИСТА, ПРАКТИКУВАЩ КУЛИНАРЕН ТУРИЗЪМ 36

Доц. д-р Иванка Николова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА НАРАСТВАНЕ НА ПРИХОДИТЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО 45

Доц. д-р Снежинка Кадиева
НЯКОИ НОВИ КОНЦЕПЦИИ ЗА ХОТЕЛИТЕ НА БЪДЕЩЕТО 53

Доц. д-р Ваня Василева, Йорданка Марчева
СЪВРЕМЕННИ ОСОБЕНОСТИ В РАЗВИТИЕТО НА РЕСТОРАНТЬОРСТВОТО В КИПЪР 62

Доц. д-р Снежана Иванова, Александрина Енева
ИНОВАЦИИТЕ В НОВИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СВЯТ 70

Доц. д-р Катя Илиева
РЕСУРСИТЕ НА СОЛЕНИТЕ ЕЗЕРА В АКВАТОРИЯТА НА БУРГАС И РОЛЯТА ИМ В РАЗВИТИЕТО НА АЛТЕРНАТИВНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ В РЕГИОНА 81

Гл. ас. д-р Любка Илиева
ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ
ВЪРХУ ИМИДЖА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ 91

Доктор Никола Гайдаров, докторант Ралица Георгиева
СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ПРОДУКТИ НА ТУРОПЕРАТОРИТЕ
ПО ДЕЛОВИ И ХАЗАРТЕН ТУРИЗЪМ 98

Ст. преп. Маргарита Панчева
С ГРИЖА ЗА КЛИЕНТА ПРИ ПОДГОТОВКАТА И ПРОВЕЖДАНЕТО
НА ОРГАНИЗИРАНИ ОБИКОЛНИ ПЪТУВАНИЯ ИЗ БЪЛГАРИЯ,
ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ФРЕНСКИ ТУРИСТИ.....108

Преп. д-р Севджан Сабриева
СЪВРЕМЕННО СЪСТОЯНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКАТА
ИНФРАСТРУКТУРА В ЮГОЗАПАДЕН РАЙОН ЗА ПЛАНИРАНЕ 117

Докторант Данаил Алеков
ДИНАМИЧНИ И СТАЦИОНАРНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОГРАМИ.....124

Докторант Илиян Дуков
ДЕТЕРМИНАНТИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКОТО ТЪРСЕНЕ НА
ОРГАНИЗИРАНИ ЕДНОДНЕВНИ ПЕШЕХОДНИ ЕКСКУРЗИИ.....133

Mohamed Mostafa Albaz
THE ROLE OF SMART HUMAN RESOURCES IN IMPROVING THE
EFFICIENCY OF LOGISTICS INVESTMENT IN SMEs 141

ТУРИСТИЧЕСКИ БИЗНЕС И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Доц. д-р Генка Рафаилова
ВЗАИМОВРЪЗКА МЕЖДУ КРЕАТИВНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО
И ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ 151

Доц. д-р Мария Станкова
ВЪЗМОЖНОСТИ НА ИНДУСТРИЯТА НА ТУРИЗМА ЗА СОЦИАЛНО
ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО 161

Доц. д-р Еленита Великова
АНАЛИЗ НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА УДЪЛЖАВАНЕ НА СЕЗОНА
В БЪЛГАРСКИТЕ ТУРИСТИЧЕСКИ КУРОРТИ.....169

Gordana Stojmenović, проф. д-р Любчо Варамезов
ОПИТЪТ НА СРЪБСКИТЕ ПРОИЗВОДСТВЕНИ КОМПАНИИ
В LEAN ПРОИЗВОДСТВОТО.....179

Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Ася Панджерова
СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НЕОБХОДИМИТЕ ПРЕДПРИЕМАЧЕСКИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЖЕНСКО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ИТАЛИЯ, АНГЛИЯ И БЪЛГАРИЯ 187

Гл. ас. д-р Галя Кушева
АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ В КУРОРТЕН КОМПЛЕКС ПАМПОРОВО ПРЕЗ ЗИМНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИ СЕЗОН ЗА ПЕРИОДА 2017-2019 г. 195

Гл. ас. д-р Венцислав Перков
ДИНАМИКА НА СЕЗОННОСТТА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 203

Гл. ас. д-р Илияна Кръстева
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 211

Гл. ас. д-р Цветелина Кабакчиева
ИНОВАТИВНОСТ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ФИРМИ 218

Ас. д-р Любомира Тодорова
ПРОЯВЛЕНИЕ НА СИВАТА ИКОНОМИКА В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР НА Р. БЪЛГАРИЯ 227

Ас. д-р Павлин Павлов
ПЕРСПЕКТИВИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ВИНЕНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 234

Ас. д-р Пламен Петров
ДИНАМИКА В РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В БЪЛГАРИЯ – ТЕНДЕНЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2019 ГОДИНА 241

Асен Божиков
КИБЕРАТАКИТЕ – СЪЩЕСТВЕНО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ХОТЕЛИТЕ В ДИГИТАЛНАТА ЕРА 248

Докторант Таня Рисемова
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО РАЗВИТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ОБЩИНИ ПО ТЕЧЕНИЕТО НА ДОЛЕН ДУНАВ 256

Докторант Жаклин Коен
ПРОЦЕСНО УПРАВЛЕНИЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ ОПЕРАЦИИТЕ В ПРЕДЕН ОФИС 264

Докторант д-р Владимир Бойчев
МЕДИЦИНСКИ ИЛИ МЕДИКАМЕНТОЗЕН ТУРИЗЪМ – ВЪЗМОЖНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВИ 272

Докторант Зорница Златанова
МАРКЕТИНГОВИ ИЗСЛЕДВАНИЯ ПРИ ОЦЕНКА НА ТУРИСТИЧЕСКИ КОМПАНИИ, ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ИНТЕРНЕТ МАРКЕТИНГА 281

ФИНАНСОВИ, ОТЧЕТНИ, ЗАСТРАХОВАТЕЛНИ И СОЦИАЛНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Людмил Найденов, гл. ас. д-р Марияна Павлова-Бънова
МЕСТНИ ДАНЪЦИ И ЕФЕКТИВНОСТ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 291

Доц. д-р Маргарита Шопова
СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА РЕГИОНАЛНИТЕ РАЗЛИЧИЯ В ДЕЙНОСТТА НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ НА ТУРИСТИ 301

Доц. д-р Галя Иванова - Кузманова
ПРОБЛЕМИ ПРИ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА БЕЗПЛАТНА ХРАНА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 311

Ас. д-р Йордан Стефанов Йорданов
ПРОБЛЕМИ ПРИ ПЕНСИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ЗАЕТИТЕ В ТУРИЗМА 318

Изследовател д-р Александрина Александрова АНАЛИЗ НА БАЗИСНИ ПОКАЗАТЕЛИ ОТНОСНО ТУРИЗМА В СТРАНИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ 326

Докторант Росен Колев
НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ ПОДХОДИ ПРИ КАЛКУЛИРАНЕТО НА СЕБЕСТОЙНОСТТА 334

Докторант Димчо Шопов
ВЛИЯНИЕ НА ВИСОКАТА ДЪРЖАВНА ЗАДЛЪЖНЯЛОСТ ВЪРХУ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНДУСТРИЯ НА СТРАНИТЕ ОТ ЕС 342

Докторант Борислава Славова-Петкова
СОЦИАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 351

МАРКЕТИНГОВИ, ТЪРГОВСКИ И УПРАВЛЕНСКИ АСПЕКТИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Светла Ракаджийска
СИМВОЛИКА И КОМУНИКАЦИЯ ЗА ПОЗИЦИОНИРАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....359

Проф. д-р Стоян Маринов, д-р Галина Илиева
ТУРИСТИЧЕСКО ТЪРСЕНЕ НА ОБЩИНА НЕСЕБЪР КАТО ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ.....368

Доц. д-р Иван Марчевски, доц. д-р Ваня Григорова
МАРКЕТИНГОВИТЕ МРЕЖИ ОТ ФИРМИ – СЪВРЕМЕННА ТЕНДЕНЦИЯ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО В БЪЛГАРИЯ 375

Assoc. Prof., PhD Tatiana Manasterska, The President Stanislaw Wojciechowski
MANAGING AND MEETING THE DEMANDS OF OLDER TOURIST MARKET.....384

Доц. д-р Галина Захариева
ПРИНОС НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ УСЛУГИ ЗА РАЗВИТИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА 390

Доц. д-р Искра Пантелеева
СТРАТЕГИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИЗМА – НЯКОИ МЕТОДИКО-ОРГАНИЗАЦИОННИ ВЪПРОСИ..398

Доц. д-р Мариана Янева, доц. д-р Николай Цонев
КОНСУЛТАНТСКА ОЦЕНКА НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН 404

Доц. д-р Соня Алексиева, Росен Петков
КОНКУРЕНТНО ПРЕДИМСТВО НА УСТОЙЧИВОТО ХРАНЕНЕ В ХОТЕЛИЕРСТВОТО – ПОТРЕБИТЕЛСКИ ПОЛЗИ, ПРОБЛЕМИ И ТЕНДЕНЦИИ.....414

Доц. д-р Иван Желев
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ ПРИ ФАСИЛИТИ МЕНИДЖМЪНТА НА ХОТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ.....423

Доц. д-р Пенка Горанова
КОНЦЕПЦИЯ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ХОТЕЛСКИ КОМПЛЕКС.....431

Доц. д-р Анатолий Асенов, докторант Зорница Крумова
ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТРЕЛСТВА И ПРЕД ЛИДЕРСТВОТО В ТУРИСТИЧЕСКИЯ СЕКТОР.....439

Гл. ас. д-р Емил Николов
ПОЗИТИВНИ ЕФЕКТИ ОТ ИНТЕГРИРАНЕТО НА КОРПОРАТИВНАТА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ В ПРЕДПРИЯТИЯТА ОТ ТУРИСТИЧЕСКАТА ИНУДСТРИЯ НА БЪЛГАРИЯ 447

Гл. ас. д-р Маргарита Мишева
ЕЛЕКТРОННА ТЪРГОВИЯ В ТУРИЗМА – ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦИИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....454

Гл. ас. д-р Надежда Веселинова
ГЪВКАВОТО ЛИДЕРСТВО – ФАКТОР ЗА УСПЕШНИ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМА 462

Гл. ас. д-р Зоя Иванова
ФОРМИРАНЕ ПОВЕДЕНИЕТО НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ 468

Гл. ас. д-р Милен Динков
СТРАТЕГИЧЕСКО УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДЕСТИНАЦИИ.....475

Гл. ас. д-р Галя Георгиева, гл. ас. д-р Иван Маринов
ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ.....483

Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов
ТЕОРЕТИЧНИ МОДЕЛИ ЗА ОЦЕНКА НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ТУРИСТИЧЕСКАТА ДЕСТИНАЦИЯ.....491

Гл. ас д-р Светослав Калейчев
ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНОТО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ РОБОТИЗАЦИЯТА И ТУРИСТИЧЕСКИЯ МАРКЕТИНГ.....499

Ас. д-р Бойчо Бойчев
ОРГАНИЗАЦИОННО-УПРАВЛЕНСКИ СТРУКТУРИ В ТУРИСТИЧЕСКИЯ БИЗНЕС 507

Доктор Веселина Портарска
МОДЕЛ ЗА УПРАВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ НА РАЙОН РИЛА-ПИРИН, С ЛОКАЦИЯ БАНСКО 515

Докторант Александър Димитров
ПРЕДИМСТВА НА МОБИЛНАТА ТЪРГОВИЯ (M-COMMERCE) В СЪВРЕМЕННОТО ХОТЕЛИЕРСТВО.....525

Д-р Мирослав Кръстев, ас. д-р Калоян Цветков
ОЦЕНКА НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ НАГЛАСИ ПРИ ПОСЕТИТЕЛИТЕ НА НЕДВИЖИМИ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ.....534

Докторант Кристина Георгиева
ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД ПОЗИЦИОНИРАНЕТО НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ БЪЛГАРИЯ.....543

Докторант Йоана Огнянова
ВЛИЯНИЕ НА БРАНДИНГА НА КУЛИНАРНАТА ДЕСТИНАЦИЯ ВЪРХУ МОТИВАЦИЯТА НА ТУРИСТИТЕ.....551

Докторант Ирина Карадакова
ИЗМЕРЕНИЯ НА ЛОЯЛНОСТТА В ТУРИЗМА.....557

Докторант Ивайло Иванов
АКТУАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ХОТЕЛСКИТЕ ОНЛАЙН РЕЗЕРВАЦИОННИ СИСТЕМИ.....566

Докторант Нина Костадинова
ЛИДЕРЪТ – КЛЮЧОВ ФАКТОР ЗА ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕКИПНАТА РАБОТА В ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.....575

ПРАВНИ, ИСТОРИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Таня Парушева
ОПАЗВАНЕ И СЪХРАНЯВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ ЗА БЪДЕЩЕТО.....583

Доц. д-р Тихомир Личев
РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯТ И КУЛТУРНО ПОЗНАВАТЕЛЕН ТУРИЗЪМ ПО ДУНАВСКОТО КРАЙБРЕЖИЕ.....589

Доц. д-р Милена Стоянова, доц. д-р Ивайло Владев
СКАЛНИТЕ МАНАСТИРИ В СЕВЕРОИЗТОЧНА БЪЛГАРИЯ КАТО ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....597

Доц. д-р инж. Стойна Цвяткова, маг. Емилия Маринова
ПОТРЕБИТЕЛСКО ТЪРСЕНЕ И НЕОБХОДИМОСТ ОТ СЪЗДАВАНЕ НА ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ В СВИЩОВ, С ЕЛЕМЕНТИ НА КУЛТУРЕН, ДУХОВЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ.....605

Dr. Mahmoud Khalifa, Assoc. Prof
THE ANALYSES OF PUBLIC POLICIES FOR THE REVITALIZATION OF THE TOURISM SECTOR IN EGIPT AFTER THE 30th OF JUNE REVOLUTION....614

Д-р Константин Григоров
МЕСТНИ ОРГАНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ТУРИЗМА И ТЕХНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ 620

ПРОСТРАНСТВЕНИ И ЕКОЛОГИЧНИ ВЪПРОСИ НА ТУРИЗМА

Проф. д-р Константин Калинков
ОСНОВА ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ ЧЕРНОМОРСКИ КУРОРТИ 629

Доц. д-р Петя Иванова
УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА ЧРЕЗ РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОЕКТИ 640

Доц. д-р Марина Николова
УСТОЙЧИВ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРСКИТЕ ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ И ТЕРИТОРИИ 651

Доц. д-р Иван Килимперов, доц. д-р Красимир Александров
ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРЕЧКИ ПРЕД РАЗВИТИЕТО НА СПЕЦИАЛИЗИРАНИ ВИДОВЕ ТУРИЗЪМ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТУРИСТИЧЕСКИ РАЙОН „ТРАКИЯ“ 658

Гл. ас. д-р Нели Веселинова, проф. д-р Веселин Бояджиев
ТУРИЗЪМ, РУРАЛИЗЪМ И ДЕМОГРАФСКАТА КАТАСТРОФА 664

Гл. ас. д-р Румен Недков
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА СВОГЕ 673

Гл. ас. д-р Явор Станев
РАЗВИТИЕ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ СЕКТОР ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЖИВУЩИТЕ В КРАЙДУНАВСКИЯ РЕГИОН 680

Докторант Иво Балевски
СЕЛСКИЯТ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ - ЕДНА РАЗЛИЧНА ГЛЕДНА ТОЧКА....686

Докторант Владо Божилов
ДОБРИ ПРАКТИКИ В „ЗЕЛЕНА“ ПОЛИТИКА В ХОТЕЛИЕРСТВОТО..693

ИЗСЛЕДВАНИЯТА И ПРЕПОДАВАНЕТО В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Доц. д-р Александр Аверин
DIGITAL-СТРАТЕГИИ ПРОДВИЖЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ ПОДГОТОВКИ КАДРОВ ИНДУСТРИИ СПОРТА И ТУРИЗМА 703

Старший преподаватель Юлия Иванова
ОСОБЕНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ИМИДЖА И ПРОДВИЖЕНИЯ УНИВЕРСИТЕТОВ ТУРИСТКОГО ПРОФИЛЯ НА МЕЖДУНАРОДНОМ РЫНКЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ 711

Доц. д-р Ирена Емилова
МЕТОДЪТ „АНАЛИЗ НА СЛУЧАЙ“ ПРИ ПОДГОТОВКАТА ПО ДИСЦИПЛИНАТА „ЕКОТУРИЗЪМ И ИНФРАСТРУКТУРА“..... 719

Докторант Стилияна Басмаджиева
РАЗРАБОТВАНЕ НА МЕТОДОЛОГИЧНА РАМКА ЗА АНАЛИЗ НА МАКРОУПРАВЛЕНИЕТО НА ЗДРАВНИЯ ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ 724

Жилкова Ю. В., Макаренко З. В.
К ВОПРОСУ ОБ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ЗНАЧЕНИИ ЭКСКУРСИИ 734

СТУДЕНТСКИ НАУЧНИ ДОКЛАДИ

Магистър Невена Руменова Лясковa
МУЗЕИТЕ НА ВЕЛИКО ТЪРНОВО - ОТ МИНАЛОТО ДО НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ..... 749

Бакалавър, Анжелина Василева
РАЗКРИВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛ ЗА ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ В ПРИРОДНО-КЛИМАТИЧНИТЕ И КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКИ ДАДЕНОСТИ НА ГРАД СВИЩОВ 755

Студент Петя Костова
ИКОНОМИКАТА НА ПРЕЖИВЯВАНИЯТА И НЕЙНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ТУРИЗМА 762

Студент Фелия Попова
ПРИЛОЖЕНИЕ НА ДИГИТАЛНИЯ МАРКЕТИНГ В ТУРИЗМА..... 769

Студент Марта Лазарова
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВИ В ТУРИЗМА..... 776

МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНОПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ТУРИЗМЪТ В НОВОТО ХИЛЯДОЛЕТИЕ – СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

Свищов, 11-12 октомври 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 10-годишнината от създаването на специалност „Икономика на туризма“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов” – Свищов

ISBN 978-954-23-1764-7

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

ПОТРЕБИТЕЛСКО ТЪРСЕНЕ И НЕОБХОДИМОСТ ОТ СЪЗДАВАНЕ НА ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА ИНТЕГРИРАН ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТ В СВИЩОВ, С ЕЛЕМЕНТИ НА КУЛТУРЕН, ДУХОВЕН И РЕЛИГИОЗЕН ТУРИЗЪМ

Доц. д-р инж. Стойна Цвяткова, гр. Свищов
Маг. Емилия Маринова, гр. Варна

Резюме: *Настоящото изследване има за цел да проучи потребителския интерес към различни по тип туристически обекти в Свищов, за да се създаде иновативен туристически модел, който интегрира няколко вида туризъм чрез съответните типове обекти, като постави акцент на културни, духовни и религиозни ценности, формирайки нова потребителска култура у гостите на Свищов. Като метод на изследването се използва анализ на първична и вторична информация, чиито източник са съответно проведени анкети и статистически данни от отчети и документи в Община Свищов и др. Направени са изводи, че съществува високо потребителско търсене на Свищов като туристическа дестинация с елементи на културен, духовен и религиозен продукт, което не отговаря на туристическото предлагане и слабото промотиране на града в момента, въпреки големия потенциала за туризъм, пораждайки необходимост от по-активна и централизирана туристическа политика, подкрепена от правителството и Министерството на туризма.*

Ключови думи*: културен туризъм, духовен туризъм, религиозен туризъм, интегриран модел*

1. Въведение

Създаването на иновативни модели, които да „оздравят“ туристическия сектор, а у туриста да формират нова култура на потребител, с по-високи ценности на търсене и потребление се налага от: динамиката на тенденциите в туристическата индустрия, разрастването й; увеличаване на конкуренцията в условията на глобализация; от промяната на ценностната система и очакванията на туристите; фазата на жизнения цикъл в управлението на една туристическа дестинация. Един стандартен модел на поведение на „консуматор и наблюдател“ у туриста

задължително води до фаза „disaster" (бедствие), визирайки гореспоменатия жизнен цикъл. Това изисква гъвкавост и адаптивност от страна на туристическия сектор, както на регионално, така и на държавно ниво.

Според Б. Копринаров **(Копринаров, 2016)** туризмът се налага като водещ икономически отрасъл в страната и бъдещите му успехи са свързани и с налагането на туристически продукт, осигуряващ преживявания на туристите.

ОИСР подчертава в свое проучване, че културният туризъм е един от най-големите и най-бързо развиващите се глобални туристически пазари. „Много места сега активно развиват своите материални и нематериални културни ценности като средство за развиване на сравнителни предимства на все по-конкурентен пазар на туризма и за създаване на местно отличие в условията на глобализация." **(OECD, 2009)** В същата публикация се дава тезата, че влиянието на културата върху туризма изследва нарастващата връзка между туризма и културата и начина, по който те заедно са станали основни двигатели на атрактивността и конкурентоспособността на дестинацията.

Н. Монга **(Mongha, 2016)** посочва, че духовният туризъм е от най-бързо развиващите се индустрии, притежаваща огромен и неограничен потенциал за увеличаване на регионалния доход, националния доход, валутата и правилния набор от обстоятелства за заетостта в страната.

Според А. Курманалиева, Ш. Рисбекова, А. Дуйсенбаева, и И. Измаилов **(Kurmanaliyeva, Rysbekowa, Duissenbaeva, & Izmailov, August, 2014)** религиозният туризъм има такава важна социокултурна характеристика, като социална практика, променяща човека и позиционирането му в социално пространство. Авторите твърдят, че спецификата на ценностното съзнание на съвременния човек, както и характеристиките на социалния, културния и икономическия статус на различни социални групи определят разнообразни туристически мотиви. Те прогнозират, че в условията на разрастване на иновативните тенденции във вътрешната икономика на туризма в близко бъдеще той ще може да се наложи на международния пазар.

Обект на проучване е гр. Свищов, който въпреки богатството си на културни, исторически и духовни традиции е сравнително непознат и подценен като туристическа дестинация, включително и от Министерството на Туризма. Така например, Свищов влиза единствено като част от маршрут за винен туризъм и риболов в България в дестинация „**Мизия" – Оряхово, Плевен, Свищов, Русе** , където се предлага да се опита пържен сом или друг вид речна риба от Дунава; както и да се

дегустират Каберне Совиньон и др. вина. „Районът предлага и много възможности за винен туризъм. Около Русе и Свищов има и много винарни, които предлагат дегустационни турове, а някои - и нощувки край лозята.“ **(Министерство на Туризма, Р. Б., 2019)** Град с такива богати културно-традиции като Свищов не може да се представя официално само като част от маршрут за вино и риболов. Свищов липсва върху картата на инвестиционните проекти в туризма в България. **(Министерство на Туризма, Р. Б., 2019)**. Министър Ангелакова обеща: ” Ще съдействаме Свищов да се включи в платформата iLoveBulgaria, градът има голям потенциал в туризма.“ Макар и споменат на думи този потенциал, и въпреки това обещание, Свищов е включен в тази платформа единствено с къщата на Алеко Константинов. **(Министерство на Туризма, Р. Б. , 2019)** От плана на Община Свищов за 2014-2020 година е видно, че градът има потенциал за развитие на няколко вида туризъм.

„Туризмът е припознат като приоритетен сектор в община Свищов, като в предходните стратегически документи на местно ниво е отчетено неговото положително въздействие върху местната икономика. По оценки на местни експерти, в града има достатъчно леглова база и заведения, които са ориентирани по-скоро в средния ценови клас. Създаден е Съвет по туризъм Свищов, който разработва и поддържа интернет страница с информация за настаняване и забележителности в гр. Свищов и общината.“ **(Община Свищов, 2014)** Въпреки старанието на общинско ниво по отношение на туризма, изпъква ясно несъответствие между действителното търсене, предлагане и промотиране на Свищов като дестинация с потенциал от страна на Министерството на Туризма и др. фирми и институции, което придава актуалност на проучванията в тази сфера, към които принадлежи и настоящето изследване.

Не на последно място стандартният модел на туристическия продукт не възпитава достатъчно културни и духовни ценности, които са фундаментът за бъдещето на нациите, и запазването на културната и духовна идентичност в условията на глобализация.

Целта на изследването е да покаже, че съществува потенциално туристическо търсене на Свищов като дестинация, при което обектите на различните видове туризъм могат да бъдат обединени в един иновативен интегриран туристически продукт, съдържащ елементи на културен, религиозен и духовен туризъм - продукт формиращ нова ценностна система и култура у туриста, носещ не само финансови и социални ползи за общината, но и културно-образователни, духовни и морални ползи за цялото общество**.**

2. Метод

Приложеният метод е проучване и анализ на първична информация (анкетиране) и вторична информация (статистическа информация, заложена в доклади и документи на Община Свищов). Направени са 150 анкети сред българи от различни градове, при предварително дефиниране на необходима статистическа извадка от 132 човека. Изчислен е и реален марж на грешка 4%. Използван е *Калкулатор за изчисляване на извадка* (Sample Size Calculator), който се прилага като инструмент в маркетинговите проучвания. Техниката на ареалната извадка (Area Sampling) е избрана за целите на проучване, и тя има подходът на случайната извадка (Random Sampling) при определяне на извадката за проучване, като в случая ареалът (area) обхваща територията на България, вкл. и гр. Свищов. В зададените въпроси от анкетата е заложен избор на всички възможни видове туризъм в града. **(Маринова & Цвяткова, 2019)**

3. Резултати. Коментари

3.1. Определяне на размера на извадката, необходима за анкета за проучване в България на познаването на Свищов като туристическа дестинация

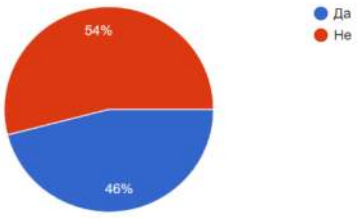
Резултатите при определяне на извадката за броя на анкетираните и маржа на грешката са представени в следната таблица:

Таблица 1. Определяне размера на извадката и маржа на грешката чрез Sample Size Calculator

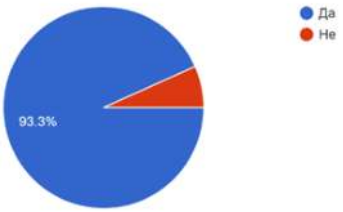
Брой на хората	200	*Размерът на извадката не се променя много за групи на проучване, по-големи от 20 000 човека.*
Марж на грешката	2%	*+/- 2% от анкетираните биха избрали съответния отговор. Пример: ако 93.3% са отговорили, че биха избрали Свищов като тур. дестинация, съобр. маржа на грешката следва, че в действителност така биха отговорили хора от 91.3% до 95.5%.*
Ниво на доверие	95%	*95% процента от „хората биха избрали отговор, който се намира в границите на 2% грешка.*
Необходим размер на извадката	132	*132 човека са необходими, за да се направи проучването*
Очаквана честота на отговаряне	70%	*70% от поканените да попълнят анкети ще отговорят.*
Брой хора, поканени	189	*189 човека трябва да бъдат поканени да участват в проучването, за да постигнем необходимия размер на извадката (132 човека), въз основа на очаквания процент на отговор (70%).*

3.2. Резултати от проучване чрез анкетиране

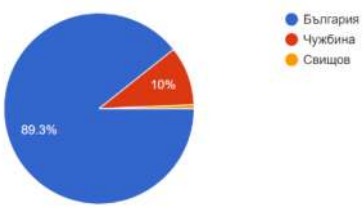
Резултатите са представени в диаграми, които репрезентират процентното съотношение на отговорите на анкетираните по отношение на поставения въпрос. (Вж. Фиг.1-8)

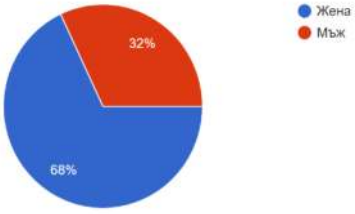
Фиг. 1. Познавате ли Свищов като туристическа дестинация?

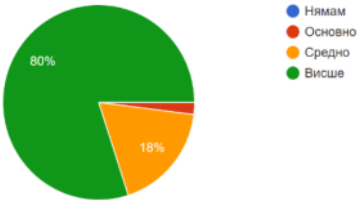
Фиг. 2. Бихте ли посетили Свищов с туристическа цел?

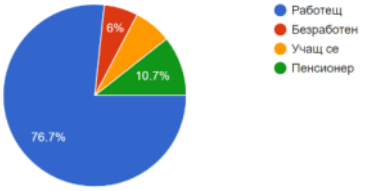
Фиг. 3. Местоживеене

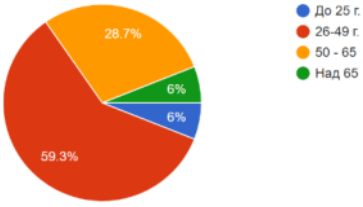
Фиг. 4. Пол

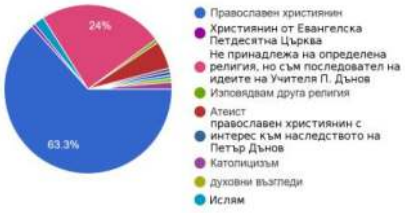
Фиг. 5. Образование

Фиг. 6. Социално положение

Фиг. 7. Възраст

Фиг. 8. Вероизповедание

На въпроса „Познавате ли Свищов като туристическа дестинация?“, повече от половината (54%) от анкетираните са дали негативен отговор. Предвид реалния марж на грешка (4.%), следва, че от

50% до 58% биха отговорили по този начин. По аналогичен начин трябва да се третират и всички резултати, изложени по-долу. 75.3% от запитаните са посочили Интернет (Уебсайтове, Фейсбук, E-mail) за основен източник на информация за Свищов; 42% – от приятели и познати. На въпроса „Бихте ли посетили Свищов с туристическа цел? “ 93% от запитаните са отговорили положително, т.е. те показват засилена проявява на интерес към Свищов като туристическа дестинация. На въпроса „Какво би Ви довело в Свищов като турист?“ анкетираните поставиха на първо място История и културно наследство на града – 84.7%, а след него Река Дунав, паркове, и природни забележителности 67%; Духовна и опознавателна цел – 54.7%; Поклонническа и религиозна цел – 31.3%; Балнео-, Спа- и Уелнес-процедури – 23.3%; Дегустация на вино от Свищов – 20.7%; Конференция, конгрес – 24.7%; Конференция, конгрес – 24.7%; Alumni среща (Среща на възпитаници) на СА "Д. Ценов" - 14%; Спорт (Велотуризъм и др.) – 12.7%; Къмпингуване –10%; %; Риболов – 4.7%. На въпроса „Кое от изброените места в Свищов бихте посетили?“ участниците в проучването избраха всички обекти, заложени в Плана на Общината с изключително висок процент, вариращ от 49.3 % до 85.3%, като към тях са добавени и местата, свързани с живота Петър Дънов, и сградата на СА „Д. А. Ценов“ като обект на посещения. На отворения въпрос за препоръки по отношение на Свищов като туризма в него, анкетираните направиха предложения, които са цитирани обобщено. (Вж. **Приложение 1.**)

3.2. Резултати от проучване на вторична информация от доклади, отчети, планове, програми и др. на Община Свищов

Свищов има благоприятно географско разположение, което му е осигурява достъп до търговски и културни центрове в Западна Европа чрез река Дунав, определена от ЕС за транспортен коридор № 7, и нейните транспортни и туристически круизни кораби. Общинското ръководство полага усилия, насочени към инфраструктурата, за ремонтирането на шосейните пътища, свързващи града. Граничното му месторазположение му позволява да развива съвместен туризъм и с градове в съседна Румъния. Министърът на културата Б. Банов даде старт на инвестиция за 2.8 млн. лв. Свищов предлага богат културен календар и организира културни събития като международни фестивали и др. От 2018 г. общината участва в проект „Интегрирана стратегия за маркетинг и промотиране на съвместен културно-исторически туристически

продукт: маршрут *Римска граница на територията на трансграничния регион Румъния – България*" със срокове 2018-2020г., 2021-2025 и 2026-2030 г. **(Асоциация на дунавските общини в България, 2018)**

Предпоставка за развитието на вътрешен и международен туризъм са запазените паметници от множество епохи – тракийска, римска, средновековна, възрожденска и съвременна. Очаква се построяването на магистрала „Хемус" и мост над река Дунав в Свищов. Създаден е и Туристически център в града.

„Фериботната линия между Свищов и Зимнич осигурява на града регулярна връзка с Румъния и осигурява около 2500 посещения средногодишно. Природните и социално-културните ресурси на общината, позволяват привличането на разнообразни групи туристи. Икономическите параметри на отрасъл ‚Хотелиерство и ресторантьорство' (туристически сектор) показват, че в рамките на периода 2007-2013 г. са направени значителни инвестиции в легловата база в община Свищов като са открити 5 нови хотела. Приблизителна оценка на броя на потенциалната целева група на туристите, посещаващи гр. Свищов годишно е около 100 000 души." (**Община Свищов, 2014)**

3.4. Резултати от допълнително (незадължително) проучване

Направено бе допълнително проучване с незадължителни въпроси към анкетата, насочени към „100-те първи неща" в Свищов. Резултатите показаха, че „100-те първи" неща, на които градът е дал начало и прогрес са напълно неизвестни за българите. Неизвестна е и връзката на Свищов с големите имена на духа и културата от миналото – българи и чужденци.

Заключение

Свищов има нужда от нова туристическа политика, подкрепена от МТ, и бидейки игнориран донякъде и подценяван като туристическа дестинация, бидейки недостатъчно промотиран, градът притежава висок туристически потенциал и атрактивност. В Свищов могат да се развият културен, духовен, религиозен, екотуризъм, речен туризъм, Балнео-, Спа- и Уелнес, Спортен (Велотуризъм, Приключенски туризъм), Конгресен туризъм, Къмпинг- туризъм, комбинирани или обединени в един интегриран модел. Иновативният момент в този модел е водещата роля и акцент върху нематериалното в туристическия продукт – върху културата, историята, духа и вярата, с което ще допринесе

градът да заеме достойно мястото си и да се изпълни предреченото преди 100 години: „Свищов е бил, и ще пребъде!“.

ЛИТЕРАТУРА

Копринаров, Б. (2016). Културен туризъм и икономика на преживяванията. *Eastern Academic Journal, Issue 2, 24-33.*

Асоциация на дунавските общини в България. (2018). *Интегрирана стратегия за маркетинг и промотиране на съвместен културно-исторически туристически продукт: маршрут "Римска граница на територията на трансграничния регион Румъния – България”.* Retrieved from http://danubelimes-robg.eu/images/docs/2-Integrated%20marketing%20strategy%20-%20BG.pdf

Маринова, Е., & Цвяткова, С. (2019, август 28). *Познавате ли Свищов?* Retrieved from Анкета: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSctOITBMkbI1UIblou pnAgLsfSu_do2TRXVLz3UN3iD_ngTog/viewform

Министерство на Туризма, Р. Б. (2019). *Област Велико Търново*. Retrieved from Аз обичам България (iLove Bulgaria): https://ilovebulgaria.eu/oblast-Veliko-Tarnovo/

Министерство на Туризма, Р. Б. (2019). *Дестинации за винен туризъм*. Retrieved from http://www.tourism.government.bg/bg/pages/destinacii-za-vinen-turizum

Община Свищов. (2019). *Общински план за развитие на община Свищов 2014-2020.* Retrieved from http://www.svishtov.bg/images/docs/ docs_981507635.pd

Kurmanaliyeva, A., Rysbekowa, S., Duissenbaeva, A., & Izmailov, I. (August, 2014). Religious Tourism as a Sociocultural Phenomenon of the Present "The Unique Sense Today is a Universal Value Tomorrow. This is the Way Religions are Created and Values are Made.". *Procedia - Social and Behavioral Sciences,* Volume 143, 958-963.

Mongha, N. (2016). Critical Analysis of Economic Impact of Spiritual Tourism in Hardiwar. *International Journal of Research in Management, Economic and Comerce.*

OECD. (2009). *The Impact of Culture on Tourism*. Retrieved from www.oecd.org/cfe/tourism/theimpactonculturеoftourism.html

Приложение 1.

Препоръки и предложения за туризма в град Свищов
(резултати от анкета)

- ✓ Да има по-активна и убедителна реклама, повече информация за събитията и забележителностите на града, което ще даде повече възможности за туризъм
- ✓ Подобряване на инфраструктурата и възможностите за лесен транспорт до Свищов. Изграждането на нормална пътна мрежа до Свищов като магистрала „Хемус“, и от нея главен път до Свищов, която ще съживи туризма неимоверно
- ✓ Реновиране на извора с минерална вода в града
- ✓ Ремонт на съществуващите, и изграждане на нови обществени тоалетни.
- ✓ Да се обособят обществени паркинги за туристически автобуси срещу заплащане
- ✓ Контакт с туроператорски фирми за включване на забележителностите на Свищов в круизните програми по Дунав
- ✓ Акцентиране на конферентен туризъм, както и туризъм, свързан с мероприятия и състезания на СА „Д. А. Ценов“
- ✓ Изграждане на мост над река Дунав
- ✓ Изграждане на средства за развлечение (кино и др.)
- ✓ Развитие на трансграничен туризъм, особено след като кметът на община Свищов Генчо Генчев е официално избран за заместник-председател на Асоциацията на дунавските общини „Дунав“, с присъден златен приз „Човешки ресурси“ от фондация „Човешките ресурси в България и евроинтеграцията“
- ✓ Превръщане на Свищов в международна дестинация
- ✓ Акцентиране на етнографското богатство на района -
- ✓ Предлагане на туристически атракции, туристически пакети, с което да се направи Свищов популярна дестинация в България.
- ✓ Животът на бележитите българи, живели в Свищов като Иван Вазов, Неофит Бозвели, Владимир Димитров Майстора, Петър Дънов и др. в Свищов, са непозната, но изключително ценна страница за много българи, а тя може да се разтвори и разбере само чрез информация и туризъм
- ✓ Обектите, свързани с живота на младия Петър Дънов в Свищов да влязат в туристически пакети, като част от културното ни и духовно наследство
- ✓ Гъвкаво работно време на музеите и използване на доброволци в почивните дни.